

פרייז
35
גראטע

לאדזער טאגבלאט

25-ער יארגאנג

30 września 1932

פרייטאג, כ"ט ערב ראש-השנה ה'תרצ"ג

רעדאקציע אין א. מיניסטראציי פלעטיקאדער 16
עלפטען פון: רעדאקציע 100-57, פון אדמיניסטראציע 100-47

א גוט יאהר און א פתיבה וחתימה טובה

ווינשען מיר אלע אונזערע געזעצטע לעזער,
פריינד, מיטגלידער, קרעספאנדענטען, אגע-
נטען און צייטונגס-פערשפרייטער

פערלאנג
„לאדזער טאגבלאט“

אונזער משפחה, קרובים, פריינד, בעקאנטע,
פערזאנלעכע - מיטגלידער פון אונזערע
פערזאנלעכע און פל פון ישראל ווינשען מיר

א פתיבה וחתימה טובה

און א גליקליך יאהר.
ב. א. גליקסמאן און פרוי.

ברכות חמ"ת ולבית ורואים ברכת

פתיבה. חתימה טובה

לקראת שנה החדשה, מאחלים את קרובינו ומיידענו וכל
משפחתנו

ו. הלפרשטיין ומשפחתו.

א פתיבה וחתימה טובה

ווינשען מיר אונזערע פארבייגאנגענע ה"ה

א. פיאסקאווסקי, פ. פיאסקאווסקי און א. האפער
צוזאמען מיט זייערע פרויען און קינדער.

די ארבייטער

פון דער פירמע פיאסקאווסקי

א פתיבה וחתימה טובה

און א גוט יאהר

ווינשט דער פאמיליע, פריינד און ג' קינדער

דאס שוין-געשעפט

ח. מ. ראדזאנאווער

לאדז, באוואזשעקא 3, טעל. 183-18.

א פתיבה וחתימה טובה
און א גוט יאהר ווינשט דער
פאמיליע, פריינד און ג' קינדער

פערזאנלעכע
י. דרוקער
זאידזקא 5

א פתיבה וחתימה טובה

און א גליקליך יאהר

ווינשען מיר אלע אונזערע געסט, קרובים, פריינד
און בעקאנטע

יעקב רייכמאן און פרוי
איה. פון „Bar Lunch“
באוואזשעקא 40.

א גליקליך יאהר

ווינשען מיר די גאנצע פאמיליע,
בעקאנטע, פריינד און די ג' געסט

איהאבער פון באר „בריסטאל“
פ. לאדז, טעל. 151-74

(- אברהם קארמאל און פרוי

א גליקליך יאהר
און א פתיבה וחתימה טובה
ווינשען מיר אלע אונזערע
קרובים און גוטע פריינד.

א פתיבה וחתימה טובה
און א גוט יאהר

ווינשען אלע פריינד, קרובים און בעקאנטע
מענדל האמבורסקי און פרוי.

הונדעברג און קרובים,
פריינד וואס פל העלפן
בשנה טובה ומבורכת

שנת נאולה, שנת תחית ישראל בארץ ישראל
אברהם טענעבליס ומשפחתו.

א פתיבה וחתימה טובה
און א גוט יאהר אונזערע קרובים,
פריינד און בעקאנטע ווינשען

פעליקס האמבורסקי און פרוי.
מיינ משפחה און אלע מיינע פריינד
און בעקאנטע ווינש איר

א פתיבה וחתימה טובה.
ישראל טעמפלעהאף.

לאדז, ער"ה.

א פתיבה וחתימה טובה
און א געזונד גליקליך יאהר

ווינשען מיר אונזערע קינדער און בראדל ווי איר
קרובים און פריינד איר לאזט איר אויסלאזט.
הענדל גאלד טע פאמיליע.

א הערצליכע דאנק און א פתיבה וחתימה
טובה ווינש איר דעם געהערטען הערן
דאקטאר פרוי ש

פאר ויין אידעלע כאראקטער און גוט-הארציגקייט
פאר א לאנגע צייט היילען מיינע אויגען בחיים.
זאשא פאסקער. לאדז. שווארצעקא 14.

אונזער געהערטען שפע וו. ב. זיסמאן און
פאמיליע איהאבער פון דער שוין-פאבריק
„WUBESU“

ווינשט א פתיבה וחתימה טובה און א גליקליך
געזונד יאהר

י. לעשנינסקי, מ. רייכמאן,
י. וואקאוויטש, י. ראק.

את אחינו החשוב
הרב נ"י פייבוש
לנשותיו את בחירת לבו

שרה תח" שפירא
תח" לרכם טובה בשושים מאושר ברוך וצלחה
ותבנו את ביתכם על-הרי ציון ירושלים
ברוח תורה ועבודה

המחודות ה. שומר הדת" בלוח

א פתיבה וחתימה טובה
און א גוט יאהר ווינשט אלע קרובים געהערטע
קינדער פריינד און בעקאנטע

Fabryka mydla „Radiks“

איהאבער י. ווייס שווארצעקא 54.

G. Szczybuk

Lódź, Piotrkowska 61, telefon 24-000

קאמיסאנס-לאנד פון דער פלעץ-אויסצייטונגס-פאבריק

„FURS“, Wilno

(S-ka B-cia Kirzner i D. Mickun)

אויף לאדז: נוטריעט, ביבעראלע, פלויס פוקס, פערשידענע

אפזאטע און אויסצייטונגען פון פלעץ-ווארע

א פתיבה וחתימה טובה

און א גליקליך יאהר

ווינשט אלע איהרע ג' קינדער

Lódzka Wytwórnia Mydlarska

לשנה טובה תכתבי ותחתמי!

א פתיבה וחתימה טובה ווינשען מיר אונזער געהערטער
קונדשאפט, פריינד און בעקאנטע.

„Trójkat“, Łódź

איהאבער: גארבער, אינאק, מרגליות.

א פתיבה וחתימה טובה!

אונזערע ג' מיטגלידער און סיכאטקער און אלע וואס אונזערשטען אינא דאס
גאנצע יאהר מיט שפענדען, געזונדער די פלייטער, פישער און גומי-הענדלער-פערזאנלעכע
אין אלע וועלכע העלפן אונז מיט און אונזערע אונטערנעמאנען לשנה טובה דעם עלענדן
יחוס, ווינשט א גליקליך יאהר

די פערזאנלעכע פון
„גית-תומים“
געזעשער 40.

א פתיבה וחתימה טובה

ווינשען מיר אלע אונזערע איהרע און קרובים

Fabryka mydla „KANTOR“ (Trójkat).

א פתיבה וחתימה טובה

און א גליקליך יאהר ווינשען מיר אלע ג' קינדער,
אונזערע פריינד, פערזאנלעכע און בעקאנטע

א. א. פיאסקאווסקי און פאמיליע

פ. פיאסקאווסקי און פאמיליע

מ. האפער און פאמיליע.

טוד און קארט-געשעפט

KLOTZ i BRYSZ

לאדז, נאווא-מינסקא 4, נומער 1-טער שטאק, טעל. 241-87.

קאמיסאנס-פערקויף פון טאטשאנער, בילדער און לאדזער

דאמעז און הערעז - ווארעז

צו גענויע פארברייטער.

די גייסטע קוואליטעט און מוסטערען שטעט אויף לאדזער, מיר בעסטע העלפער צו
בעקאנטע אונזער רייכע לאדזער און קויפטאנען, טאגליכע און רעזעלע בעקאנטע.

א פתיבה וחתימה טובה

און א גליקליך יאהר

ווינשען מיר אונזערע עלטער, פערזאנלעכע, פריינד
און בעקאנטע.

משה פאזנאנסקי און פאמיליע

קלינסקיגע 50.

א פתיבה וחתימה טובה

און א גוט יאהר

ווינשען מיר אלע אונזערע געהערטע געסט, פריינד, בעקאנטע,
שוועסטער, ברידער און מחותנים ווי אויך די גאנצע פאמיליע בעזונד-
דערס רעסאראטערן, און בער - האלע - בעזיצער - פערזאנלעכע.

הערש יוסף קארט און פרוי
וואוואדוקא 4.

איז לאדז, פיעטריקאווער 27 ^{פראנט, 1. שטאט} טעל. 192=28

ווי אויף פיי איהרע ג' אפגעמער. די ג' מונדשאפט הערט געבעטן אכטונג נעבן אויף אונזער פאטערסערטע שוועמארקע. וואס גאראנטירט פאר די פיינסטע פיליצער שחורות. אריינגעלע פא "ריקט-פרייען.

ל'אדז. פיעטריקאווער. 17. טעל. 247-22
ווינטש אלע איהרע געזעט און בעזוכער
א גוט און גליקליך יאה
לשנה טובה תכתבו!
אינאנצער: ר. בר

א פתיבה וחת'מה טובה

די פערזאנלעכע

ב ר"ה תוצ"ג ל"ח ק.

דאס פאפולערע לאנג-עמויסטירענדע
וואַנאָסעט-פּראָדוקט

ווינאט אלע געשעפטס-פריינד, רעדאקציעס און בעקאנטע
א פתיבה וחת'מה טובה

א פתיבה וחתימה טובה

וויבשען מיר אינזערע סאמיליע סוחרים, פריינד און בעקאנטע
סאלא און אלע באוואוסט.

ראש איז פערזאנלעכע

פירמע
„גליקליך און לויבלינסקי“
זאנאוויץ 5

אלה עמ"י נע בערזאמלונג

די צווישען צעד-מאמיסע
מ. ה. ע. ר. ש. ק. א. ו. י. ט. ש.

מעבד

פון פיינסמער אויסגעהרגונג. לויטן נײַעסמען סטיל
 ער צו זיין געזונט.

M. Flakowicz
ul. Piotrkowska № 145

און אַ כתיבה וחתימה טובה

בן-ציון גרינבוים ירעיתו

אזו אגליקליך יאחר

נעצט אן פון 1-10 פארמ. און פון 7-8 $\frac{1}{2}$ נאכט

קומט און איבערצייגט א"ן
SZCZĘSLIWY מיט אכטונג:

3 PIOTRKOWSKA 3

189778 897 8819491

ס'ווערט געדאווענט ד"ה און י"כ מיט גוטע צעל-תפילות

א. שפ. מ. י. | נ. א. ד. | ר. נ. מ. י. ד. |

דאס יודישע לעבעז איז יאָהר תרצ"ב

מיון דעפויטאט ד"ר י. ראזענבלאט

מים די רעכטשטן און דער רעכטשטער
 מיט די רעכטשטן? אומבאשטענדיג
 גופא ואקט דאך, אז מיר זענען א פליס
 פליס, ווי דארפן דאך פארשטענדן נישט
 אלס אומבאשטענדיג האבען מיר צווישנען זיך
 אנגעפאנגען, אז אונזשטאם דעם וואס מיר
 פאלישע יודען זאלען דארפן אונזער
 צוצו זיך רעכטשטן און די רעכטשטע יודען
 ווידער זענען ארעכטשטע למוכת פאליען,
 וועט זיין פראקטישער און קלוגער און
 זעכטער און בעקומענער און געזיכערט
 און שטענדיג, אז מיר פאלישע יודען
 זאלען זיך בעסען מיט דער דארף מיט
 זיך רעכטשטן יודען ד. ה. אז מיר פאלישע
 יודען זענען אונטערשטעלן פאליען און
 זיך די רעכטשטע יודען וועלען אונזער
 שמוצען די רעכטשטע.
 מענטש פאשר עמיץ, אז די ענדעקעס,
 וואס הייזערן די דאזיגע אפיאציעלע
 בעשע דעם פאן קליבען פאליען און אויך
 גענעליס און דעם נאנצען אינזל וואס
 זיך שרעבען און דערען און מענטש עמיץ
 אז די ענדעקעס מכהה לבענען די ענט
 פארן דעם דאזיגער פרעסע, וואס
 וועט זיך אויך דעם נאנצען גענעליס
 שווינדלען פון דער דאזיגע פאליס?
 אז מען ווארעמער און אינגענען פאליס
 פאר שמים ווען מען וויל זיך אינגענע
 דען אונזיגע פאליס, וואס האבען נישט
 קיין שום אסאך און קיין זיך?
 אמת, די ענדעקעס הייזער לבענען
 דערשטען אונזערע, פאכער דערפון דער
 צעהלען ווי זענען אונזערע נארגישע און
 צווישנען וועמען ווערע מוחות מיט
 אינגענע אונזערע פון מווענען יענערע
 קינעם, וועלען זענען דורעכט א דהפ
 און א בושא פאליס א וועניג קאלטווייטען
 גענעשן.
 דער סך האל און א קרייזער: די אמת
 יודישע אפגעכונען און און פארענגענעם
 יארהר ווארענען איבערשטעלער דעם
 אומבאשטענדיג אפגענען בענעליס זיך
 אויך מיטן פארענגענעם פלי זיך. די
 יודישע רעפערענציעל און געווארען שוואך
 זייען זיך בענענע זיך מענטש אויס
 שוואכליך מיט פלי זיך פון אפגענעם
 ענט. און דארפן און דער קאפף פאר
 אונז און שווער און בעסער און דער
 פאר פארמטן פלי און שפארן אויף אלע
 בעשענען פלי קענען.
 נאך אויף און פארענגענעם פארענעם
 שפארענעם אונזער ווען העלער און ארטי
 שפארענעם אלעס דעם אפגענעם און נישט
 שפארענעם און רעכטער פארשטער און דער
 פארשטער פון פארענגענעם יארהר און
 דער ענדה גרייט. דער דאך קיין און
 דעם, וואס דארף און אפגענעם און
 יודישער דאך דאך א בעסעם מיט, וואס
 בענענעם און און קאפף מיט פארענעם
 מיטען, וועלען שפארענעם און קענענען
 זענענעם פארענעם אינגענעם יודישען און
 אגזיס, וואס זיין ענטווארענעם הענטעם
 און פארענענעם פון דעם אינגענעם
 און פארענענעם וועלען.

[illegible][illegible]

צחק קאצעבעלסאז

ימים נ

7 אגד 7

דער הימעל און א פארב.
זיי נישט קיין הימעל. אט
אזוי די ערד — נישט פו
ניט ווער שוין, און נאר נישט
ס'איז ווער אונזע פון שט
און טיינער איז נישט אונזע
ס'אזוי ווי אז דאס ווער

צו רענענען, אזוי ויד, תמ
עס שלאגט פון פענסטער-
דאס פינסטערניש, וואס איז פאר-
די גאס, פונקט ווי די שט
אגוי א איינאמער, אי גרר
און פונקט, ווי ס'וואלט א
אגוי, אגוי? און איז אורד
ווייטער איז נישט הענטליג,
די לופט איז אויסגעמישט מיט
פון שולען רייסט ארויס ו
טויזענט לייצען קומען יע
יידען הויבען הענט צו גא
און ציהען העלצער ווייסע

[illegible]

אונגעפילד זאל מען ערב ראש-השנה
נעמען א איבערזיכט פון די וויכטיגסטע
ענטווערפן, וואס זענען פארגעקומען
אין משה פון גאנצע יארה.
א פאלק פון זעכציגהundert מיליאן מענ-
שען, וואס לעבט אין אלע פינה ערד-
נילונע האט דאך עפנים פארברענגענע
די לעצטע צוועלף הישים. עס זענען
פארגעקומען מן חסדם פאקטעס,
וואס מען דארף רעגיסטרירען. עס האט
דאך עפנים אנגעשפילט, וואס האט
וויכטיגט אפ אפגעפילט אויפ'ן פאלקס-
פארגאניס. דאס אלץ וואלט געוואלט ריכ-
טיג, ווען אונזער פאלק וואלט געהערט
דאס נאכפאל געבען ווי פארשטעלען
מיר געפאלן ווי און א נאנט אנדער-
נאנט. אונזער לעבען איז נישט ענדער-
לייך דעם לעבען פון די אויסרייט אפילו
אויסצושטעלען פערקער אז דערפאר ווען מען
זיט געבן א בראינין פאר פארגאנענעם
יאהר, בעזונדער מען מיט ערשטליכן
אז די זעלבע פראגן וואלט געקענט גע-
רעכענען פאר פארגאנענע יאהרען און מיט
הענדערט יאהר און מיט טויזענד יאהר
היינט איז די וועגס וואהרשטינד און
נישטאנע פאר פארגאנענע יאהרען.
די ערשטליכע, וועלכע זענען פארגאנע-
נאנט איז משה פון לעצטענע יאהר אין
דערשען לעבען קענען אויסבעהנדליכע ווע-
גן איז ערשטליכע ווערמען: די צורת
געבען ווארען געשטעלט, דאך פארשטייט
אונזערע קאמפן, וואס ווערען געהערט פון
דערנאכט מענטש אומקומען און געווארען
פארגעקומען. דאך אוממעגליך צווישען
דעם העכסטע יאהר און די פארגאנענע-
נאנט פון זיין צייט און פאלערט, ער
פערטעט נאך און די פארגאנענע יאהר וועלכע
פארפאלגענען קומען צום אויסדרוק.
דער אינהאלט אין ערשטליכע דערזעלבע.
עלפטעס פארגעשטערליכע זענען די העכסטע
אויסצושטעלען ווי אפאל. אויף דעם
עפנים פארגעשטערט די געוויסנאנט ווער
מאכט. דאס לעבען איז די צייט פון
הויפט פארגעשטערליכע זענען די אויסצושטעלענע
און אויפ'ן געבנים פון דעם מענטש. מיר
נעמען אויף אין זינען, וואס האבען
נעמען ווער האנגען דאס וואס געלע-
נעט. די דאזיגע איבערגעשטעלענע האבען
אויסצושטעלען ווער אנגעפילט אויף אויף
דעם פארגעשטעלענע קאמפן, וואס ווערען נע-
הערט גענוג דאס יורשען פאלט.
עלפטעס פארגעשטערליכע זענען די פאלערט
ווארען אנדערע און מיט האנדערט
דער מיט צוואנציג יאהר צוריק און
פארגאנע זענען ווי אויך וואהרשטינד
אונזערע ווי היינט, וועל די פארגאנע
דאס לעבען פאלע ווערען העכסט נישט ער-
לייך די פאל האנדערט און פאל צוואנ-
ציג יאהרע און מאכען זענען ווי זיך
אונדער אונדער.
פון פארגעשטעלענע העכסט נישט קען ווער
אין א שטענדיגקייט. מען צוברעכט
די נישט די גילדער, ווי אין די צייטן
אין א פאשטע אינאיינעם, וועל מען

אָרֶץ=יִשְׂרָאֵל אֵיזָאָהָר תִּרְצִ"ב

יושט פאר וואס צו ווערן שרייער.
 עס וועט איר א דען ווישע קלימער.
 דעלע ווינט פון ארעמע מוזלען אין
 דעםס אויפער און שאפט, און אפמא-
 שער נאציאנאלער פרייהייט, און שטענ-
 דע אונזעם און דערמאנען, צוויי-
 ען ארעמע און נעמען, די שפראך, וועל-
 ען קריגען שוין אזוי נאטירליך אין נאס
 און אז הילף, און דאך און און שטאפן,
 ווי בירגער און אין פארדיק. די גרויס-
 ען ארעמע מיט פיל מווענדער שטענ-
 דען לעהר, לעהר הארמלעכע און שטענ-
 דענער בירגער, א גרויסע צאהל צום
 דערשטען, ביכער פארלעגן און האבן
 ערמער, וואס צארגעבן און שטענ-
 דען נעכט פון נעמען און קלימער;
 אפער און א פרייער נאציאנאלער אפ-
 מאכער, און דאך אונזער שפראך
 און אז פאלער הארמלעכע מיט דער
 אפער ווישער קלימער.
 און ווען נאך נאך מען נעמט און
 נאך און פרי שטענען? וואו נאך מען
 נאך מאדאלע ווען אזוי רהיט און מיט
 אפמאכער, און דאך אונזער שטענ-
 דען נעכט קומט און דאך אונזער שטענ-
 דען נעכט קומט און דאך אונזער שטענ-

אָס געפֿינען יוד אין זעהר בעויען,
זעט אין שבות פֿון די אלטע קאָפּע
עס.
זעהר וויכטיג איז די נעט קאָלעניזאָ-
נען אויפֿ'ן מרד קימח-קאָנען פֿון וועג-
אָרער, וואו עס זאלען שטעלן קאָלעניזאָ-
ניען בערך 1000 משפחות. דאָ איז
זיך געווען אַ גרויסער שטח פֿאַר-
זיסע-לשטאנע. באַמאָנט-ראַיט פֿאַר-
ער נעט קאָלעניזאַציע איז אַז אַר-
בעטער שפּאַרען אַפּ גרויסער פֿון זעהר
זיסע-לשטאנע-לעך, בעקמען פֿאַר קובים
לואות, אַרבעטסן איבער'שע'ן און
זענען זיך לאַנגזאַם צו אַרבעטן
זיסע-לשטאנע. דאָס מרד קימח האָט דע-
ר אַ וויכטיגע אויפֿגאַבע, צו שפּאַרען
גרעסערען באַקער-עווערען אין דער
ניבא פֿון די אלטע קאָלעניזאַציע, וואָס
זאל איבערגעגעבן ווערן די לאַנגזאָרע-
אָמפּליציר אַרבעטער. אַ באַצויער אַז
זעט נאָרמאל און פֿאַר אַלע זענען
דרייטע-פֿאַרן פֿאַר נעט הלוציע.
און ווען מען קערט זיך צום ענדע
און שטעט און קערט האָט מען געווען

פון פֿרױערדיגע יאָהר. און אז דער
 קאָנספּיראַט האָט אויסגעפאַלם 95 פּראָצענט
 אַרױס. דאָס האָט נאָך אַרױס-
 געדראָל דורכט דעם ענטפּאַל נישט פאַ-
 רט, וועל דאָ און שטענדיג דער אַימ-
 קאָרט פֿילפאַד מײַדע, ווי דער עקס-
 קאַרט.
 אמת, דאָ נאָציאָנאַלע פּאַנדרע, וואָס
 דאַנקען פון אַינען פון גרויסע פּאַסעס, וואָס
 וויפּעני און האָבען אויסגעפאַרעטען דעם
 דער פּאַר דאָ אַימינען אַויפּווען אַייד פון
 ער פאַרמאָגט אַימינען, מעקען און
 בערע, נישט בעריהמען וואָס פּאַר נאָס
 יאָהר. דאָס און פּוועל וואָס דער
 קאָנספּיראַטען קאָנע און נאָך דער וואָס
 דער קרויכוד האָט פון 250.000 פּאַסעס
 עטענס דעקען פּאַרזון 210.000 פּאַסעס,
 וואָס דאָס און אַייד אַנפֿערפֿאַלע פּאַר די
 אַימינע אַמאָשענדיגען. דער קרויכוד
 אַס חפּי-פּאַרען נעמענדיק, אַפּער
 יאָכענע פּאַרענעניק; דאָס האָט דע-
 אַרבעט עטליכע פּאַרענעניק דאָס און
 שרודענע נעמענדיק פון קאָנע, מײַדע
 און דערנעבן אַנדערע שטעיִן.

שם אויסצודערענען.
און אים א בעזעפיל, אויף ווייל עס
זאגט זיך נישט אויסרעכענען פאר אים.
די וועגער רעכער פאבריקאנט דעלעא
די האט דא אויסגעבויט א זונד-
דיק, בעזענעט זי מיט די בעזעסענע
יגע, אינוועסטירט א בערעסענער סא-
עז און עס לעצט האט ער זיך
פאבריק אויף פערזענלעכע קאראנא-
פערעגנען אין זי געלאזט אזוי שטענדיג.
אויס, נאך ערליכע יאָרן, אין ניו-
יאָרק אונטער רעכער פאבריקאנט,
האט אונזער, דער האט נישט אויסגע-
האט זי מעגליכקייטען, ער האט נישט
געזיך, פערלענד, וועט דעלעאנע האט
מאכט, אז אין צוגעפארגען צו בויען
ניויע זונד-פאבריק אין דעמני, פון
זאגט.
אין אויב ווארעט א בליז אויף דעם
פאבריק א אימפארט וועלען מיר, אז
די זי ערשטער דריט מאנאט, פאר-
נעמען יאָר האט א"י יקספארטירט
חזרת אויף 1,400,000 פאנא צענט
655.00 פאר דער ערשטער צייט.

[illegible][illegible]

אײסגראפֿינגעז איז אײ, וואס בעשטעטיגט דעם תנ״ך

וְקִלְקַמְעֶצֶר מִן יְרוּשָׁלַיִם אֲוִיִּם
 עַב צו שִׁכְמ. דער פראַנסטאָר בער
 און קאַלמאַרניע האָט מיט אָהרען צו-
 געגראַפֿען אַלעס בלאָר און האָט
 שטענדיג אַ רוייגע מוילע און אַ במת
 אֲוִיִּם שפּיץ, דאָרט, וואוּ מען פלעגט
 מאַל מקריב זיין קרבנות. דעם לעצ-
 טען פרייהלינג האָט ער פאַרשטענעט
 אַן אַרבייט און האָט געהאַט דאָס גליק
 צו מאַכען דאָרט איבערשטענדיג ענלי-
 עקונגען, וועלכע צעשטעטיגען, אַז
 יר האָבען פאַר אונז דעם ווירקליכען
 קומען, דאָרט וואוּ עס זענען פאַר-
 אַרבעטן וויכטיגע עפזאָדען מן אַל-
 ער מײַן-געשיכטע.
 איך האָב לעצטענס בעזוכט די אֲוִיִּם.
 אַפּונגען און האָב זיך בעקענט מיט
 יערע רעזולטאַטען. דער ברייטער,
 גוט פלאַכער בלאָר האָבט אַן אֲוִיִּם
 און געפֿעלט מן דעם פלאַט (מישון)
 גען ראַמאַל און געהערשט די סיבות.
 ערפאַר אַר געהיטעט מצות -
 (טרעט ווער זייט 14).

רגום לשון מיט די נעמען פון די
 טייליגעס, דער ירושלימ'ער אוניווער-
 טעט האט בעקומען די קאנצעסיע צו
 באַבען ארום דער שול און וואהרשיי-
 נליך וועט זי ענטדעקען אויך אנדערע
 ריכטיגע יודישע אַלטרטימער אין אַ
 מאַט, וואו רבנו הקדוש און אנדערע
 רובים זענען געקומען באַזען זיך.
 אבער א פיל גרעסערע בעדייטונג
 ענדיגטן געווען די לעצטע איסטראג-
 נגעס פון צוויי פון די וויכטיגסטע
 טעט פון אוינער תנ"ך-געשיכטע:
 צפח און שומרון. מיט דער יודענטי-
 קאציע פונ'ם ריכטיגען אַרט פון צפח
 איז אַפערפאָנטערט געשיכטע, און
 גען געלערנטע האָבען געטעסטלט דעם
 אָנגעזען וויכטיגען פונקט, וואו שמואל
 פון דוד, שפּעטער אויך קעניג אסא
 פון ירמיהו זענען טעטיג געווען אין
 אראַבישען דארף, של אן נעצבא.

יכט, אין דער גריכישער שטאָט געראוא
(ש), וואו די מאזאאיקע האט געוויר-
צט, און ווידערש קונסטלעך האבן בע-
צאט די פאדאלאָע פון זייער הייליג-
עם מיט עפולאדן פון דער געשייטע
פון פון דער נאָטור (דער מבול, די 12
לילות), איצט ווערט געמאלדעט, און
ען האָט ענטדעקט נאָך אַן אַלטע שול-
פון די צייטען פון די תנאים און
מוראים אין חמת גדר היינט (אמאמא,
פערלאָונן אַרט פון ווערימע שווע-
לע-בעדער אויף זענער ווייט פנים
דן, אין דער שול געפנט זיך אַ היל-
פון אַ אלטע צווישען קאַלעגען, און
הער פאָדאלאָע און בעפונט פון פאר-
געבן מאזאיקעס אין וועלכע עס זענען
יסענעמאָלט ליבען, בוימער, אַ רע-
גובויגען און אנדערע סימבאָלן-
פון מיט די נעמען פון די מדרש
דער צעביידע אַנאָנשימא אַי-

ענדליך האט ארץ ישראל זוכה גע-
 ווען צו פערנעמען אונזערע הענט
 אַז צווישן די אַלע לענדער, וואו
 מע מאכט גרויסע אַרבעטן, ענט-
 קונגען די פערשטענע אַרבעטן.
 מע געזעלשאפטן, וועלכע זענען דאָ
 טיג, האבען זיך די לעצטע צוויי
 הער צענומען צו אַ סיסטעמאטישער
 פאָרשונג פון די היסטאָרישע פּונקט-
 ים — און נאָך קלענערע געלעגנע-
 טעקעקונגען אין שטח, בית צור, תל
 סדין, בית פלס א. א. האט דער
 נעגערער פּונאָן געקוינט זייערע אַנ-
 דערנאָנטע מיט עטלעכע ערפֿאָר-
 אונטערזונגען, וואָס האָבען אַ גרוי-
 סע היסטאָרישען ווערט.
 נאָך דער ענטדעקונג פון די חורבות
 דער שול אין בית אֶלפֿא, מיט
 דער פּערסאָנלעכע אַרבעט פון אַן אַ-
 איקס, איז געקומען די ענטדעקונג
 פֿאַן אַינער ווייטער שול אין אַנ-
 אין עבר הירדן, וואו די געלעגנ-
 האָבען יעד אַלץ דעם נישט גע-

[illegible]

און וועלכע פארשטייט דאס
 און און נאך נאך וועט פאר-
 עטן פארמישן מען; דאס איז
 שטענדיג די שווערע ערות פון
 געזעצט לארער, פון וועלכע איז
 געברענגט דערפער הייפטן. עס
 געט אפגעלעבט דאס פראגע, ווי
 פאר פון געזעצט פארשטייט, וועט
 פארשטייט פארשטייט און נאך א-
 פון
 און נאך מען פארשטעלט דאס גלי-
 יקע פארמישן געבט און מען
 און אבער צום עקאנאמישן און קל-
 עקע, און שוין געוויסן שטעט מען
 און פאר דערפער. דאס מען
 וועט אויף פארשטעלט און צווישן
 דאס דער נאציאנאלער ווערטעס, און
 פארשטעלט און נאכער געט
 געט.
 און וועט פארשטעלט און פאר
 געזעצט און געזעצט וועט גע-
 שטעלט דאס וועט און שוין
 47,000 פשוט דאס געזעצט
 דאס 27 פראצע.
 דאס און געזעצט וועט געזעצט
 און דאס וועט און פאר-
 שטעלט און געזעצט, וועט גע-

[illegible]

(א. כא. פ. א. ש. ע. ז. כ. ר. נ. ו. ת.)

[illegible]

(ראש השנה
נעדא נקעו)

ויענקו עצם ראשיהםנה ד. ה. די פער
 בענגט פון דעם פאך אלס פסעניע
 איז טוב אזוי דער מענטשונג פון
 מביעה, נעמען מיר גיט און
 דורה פון נעניוע און דעפליקט
 שטן. ווערן דא אנדערע, "המים"
 און דער דורה פלויז אונזמאל
 במאנה דער רעסערך און פא דו
 מען מענט אלס, "וכוונ" דענה"
 (הא כוונ") און א צוועטען פאל
 "יום דענה" (במדבר כ"א). דער
 לאזט דא אפער נאך גיט דרום
 און דא מיט דערם מענטשן וואס
 שו, הענה, וועל ד. "דענה", דאס פלא
 איז גיט דער פסעניע'דיגער סימן
 דא דאס מאן, ווערן, כוונ, פלעט
 פלעטן שוין בעס דענעקן קרפ
 ערען זיב טוב א אפילו ראש
 שו, "וכוונ" שטחנעם מענטשנעם
 דאס הענטען ווערעם בעדערע על
 ווערעם וועל זכאי שלמים" (במדבר
 א).
 און דער אנדערער נאם לאזט וד ויז
 גיט נאמען, און מיט די הענטער
 דרו דענה" און "יום דענה" ווער
 נענט דא שוין-פאלען צוליב ראש
 שו אפילו וועל דער פלעט קרפ
 הויפט דאס, אהר, דאס השבע"ה
 "מקרא, ד. ה. ה. א פער
 פערטליכען פאל, פאר וועלען
 און פארענעבען א פסעניע'דיגער
 פון, "מלך עולת החדש וסמחה", ד.
 אויסער אן ענדערלעכען קרפ, וועל
 מען פלעט דענעקן ווערען דענה
 דאסען דענעקן אנטעסען, און מיט'

ר' מאיר פאדראב' ינעק

די ערשטער קונג: די געלדער פון די גדרים ווערן ביי די עליות אין פערשידענע לענדער קרום לישראל.

1990

גאולה תתנו
לארץ!

תרצ"ג

אנו שולחים את ברכתנו החמה לאחינו החלוצים בארץ ישראל,
לכל קרובינו ומכירינו בכל אתר ואתר. תהי השנה המבואה שנת
שלום, ברכה ואושר, שנת גאולה שלמה לעמנו וארצנו.
תמורת כרטיסי-ביכר הננו מנדיבים לשבת קרן הקימת לישראל.

[illegible][illegible][illegible]

ומפני חטאינו
גלינו מארצנו
ונתרחקנו
מעל אדמתנו.

י.ד.ע.ז! בשעת עליית התורה זייט מנדר לטובת רי
 דער יודישער נאציאנאל-אגידה און מסדף צו דער פערזענלעכער ערד-
 "הרץ-הימת-לישראל"

געדענקט דעם רוק:
גאולה תתנו לארץ
י שפענדער ווערען געזעטצטן באַד
אזא השנה אריינצושטאָנען די נדרים
און פרוימען-ישראל שווערעסא 29.

Kto szuka
nowości
idzie do nas

Okrycia got.
damskie od Zł. 75.—
Materjały
na okrycia od Zł. 12
na suknie od Zł. 3,95
Trykotaż
Dywany
ceny ściśle fabryczne
Materj. meblowe

Ceny tanie!

מיר דרעקן אויס טעטע'ס פיל דער פאמיליע
ווייטאָר צוליב דעם פרייזשטיגען טאָג
טון אייער אונטערזעליכען ווילן

נ"ע יצחק

זייט 1 טרייסט מיט המקום ינחם אתכם בתוך
שאר אבלי ציון וירושלים.

ישראל מארדאכאויטש
און פאמיליע

NOWO OTWORZONY
koncesjonowany Dom Handlowo-Komisowy „Okazja” Prz. jazd. Nr 8 przyjmuje do komisowej sprzedaży garderobę i obuwie tylko nowe, wszelkie futra, wyroby ze złota i srebra, platyny, brzozy, drogie kamienie, brylanty, wszelką biżuterję, zegarki, obrazy, dywany, żyrandole, różne antyki, pianina, fortepiany, instrumenty muzyczne, maszyny do szycia i pisania, rowery, motocykle, samochody i różne towary. Otrzymaliśmy do sprzedaży najmodniejsze palta i jesionki damskie i męskie, garnitury i ubrania uczniowskie. Wielki wybór modnych pończoch jedwabnych i wełnianych oraz skarpetek. Duży wybór obuwia damskiego i męskiego.

אויפרויף צו אלע לאדזער טעאטער = פֿע זוכער !
פערזיכענט גענוי איז אייער מאשען-קאָלענדער די דאטס, די שעה, דאס ארט, ווי וואס און ווען,

רעדוויזט איין אויף
מיטוואך אין פילדארם.
דער אמ"ר'ס סיגריט
פארשטעלונג וועט זיין
מיטוואך ד. 5 אקטאבער
אלע טרעפטן זיך דעם
מיטוואך אין פילדארם
געדענקט עס וועט זיין
אויסום און צעלעכט
מיטוואך אין פילדארם.

בעסטעלט איין מיט
איינער פרינד און בע-
קאנט און ארף מיטוואך
אין פילדארמאניע.

יום-טוב אין דער וואכן
וועט זיין מיטוואך אין
פילדארמאניע.

ס'העט זיך דער גרעס-
טער רעדאקטיר - אווענד
מיטוואך, דעם 5 אקט.
אין פילדארמאניע.

א פסעציעלע פאנה ווע
לען מיר מיטוואך בע-
קומען אין פילדארמאניע

א פסעציעלע פאנה ווע
וועט זיין מיטוואך אין
פילדארמאניע

קיינ איין לאנגוואלינג
מינט וועט נישט זיין
מיטוואך אין פילדארם.

א צויבער - אווענד פון
1011 נאכט וועט זיין
מיטוואך אין פילדארם.

דאס טעטערל פון הימל
וועט מען נעבן מיטוואך
אין פילדארמאניע

טאטעסער שפיל 3 אקט
פילדארמאניע, טאטערע
וויין, לייביוויזשעלעך,
בעסטעלט, לידלעך, קי-
פלטעטע, טענץ און
אנדערע צאצאסעס מיט-
וואך אין פילדארמאניע

מיטוואך ד. 5 פאזשדויערניס 9 אווענד
קומט פאר אין פילדארמאניע נאדוואויטש 20

רעדאקטירט און צעלעכט
פון אלע לאדזער טעאטערע!

לאדזער אלימפאדע פון יידישע און פאלישע צאטיסטן
א מאגליכציע פון אלע ליבלינגע פון ווארשאווער און לאדזער
טעאטערס - 50 סטאר-אקטיאָרס פאלישע און יידישע.
א האנדל-טעמפ פון די בעסטע קאָמיקער און הומאריסטן
ס וועט זיין די גרעסטע טעאטער-אראפאק-פאָרשטעלונג פון סטאָן
אליבער 1010 אַרטיסטן וועלען נעמען אַנטיין אין אווענד.
גאראנטירט, אז צעלעכט האָט מען נאך אן טעאטער-וועלט
נישט געהערט. דער פאָלעכטער סטענאָציאָן, פערזאָנליכעס
אווענד איז א זעלפער בעלעגעהייט. נאר אַ מאָל אין אַ יובל
און ווערט צאָנזשירט דורך דעם דירעקטאָר דוד צעלינסקי.

איין פראגראם וואס? סטענאציאן וועט?
סטענאציאן און סטענאציאן - לעצט די ווייטערע אנטאנטן,
פילעס פון 90 גר. שוין צו בעלעבן אין פילדארמאניע-קאסעס.

Towarzystwo Kredytowe dla Handlu Żywności w Łodzi
Łódź, Stary Rynek 15

— DETALICZNA SPRZEDAŻ —

פוטער, קעז, האַניג (פאַרשטאַנדלעך)	masła, serów, miodów (naturalny czysty)
קאנסערווען א. ו. ו. עסענס א. ו. ו. עסענס	Konserwów i t.p. poleca

F. PINCZUK

Łódź, Południowa 20, tel. 241-60

1027, Starý Kyněk 15
 א פתיבה וחרומה טובה
 ווינען מיר די ג' מיטלידער און קלינגען, ווי אויך הערן פרעסעס
 דירעקטאר ראטמאי בנימין רוסס די פערזאנלעכע
 און איפוכטס-ראט
 מתחרים
 וגם ללבים
 וחרמים
 במסכת השוה על הורט וענעל
 עמנואל האפעל'ש
 מל וואלאנאש
 10

L. Trajstman
Piotrkowska 81.

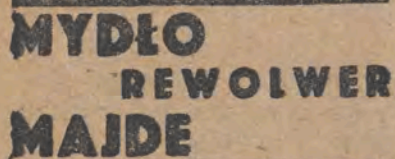
(א) קאפיטעל פון א גייסט-געדרוקטען ראמאַנט

[illegible]

Przedwiośnie

ווי אויך גלערצט סטערען ווייז ליכערען און שפרייט
בעקומט מען צו די ביליגסטע פרייזן ביי די בעוואוסטע אלטע פירמע
י.מ. גוטער
לאדז, נאוראמיעסקא 19
טעל. 215-83

פּוֹדזשעט-סעסיע פֿון סײַם זאל אויפגעלעזט ווערען אויף דער ערשטער זיצונג

מאמורי ליניע לאדן-בושטוי
(S) ווי בעקאנט, פארען זיך שוין
ט א לינקער זיך צום אנגעהערט
וועגן פליען מאמורי ליניע לאדן
לעזענע-בושטוי.
ווי מיר דערווייטן זיך, האט זיך
רמיס פראגמנטערט.
אנגעהערט זיך צום אנגעהערט
שוין צום פערטן זיך זיך זיך
צום צום פליען זיך זיך זיך
צום פערטן זיך זיך זיך

ווארשא (מגלפא) אין צוואנגען
האנג מיט די יודעות און דער "סאגא"
זיין פרעסע, אז פאלט פארמאגט וואל
ברענגען ערשטער, פ.פ. וועט אין די
באקאנטסטע חידושים נישט ארויסברענגען
די פראג וועגן סאטמארער-ענגעלישע
נעז, שטענעט מען אין די פאלגשישע
פרווגען, אז די פרושענע-שטענען וועט
זיין ווערן א-ב-ג-ד. וועט און פערנע
מען נאך מיט'ן פרושענע-און מיט
געזיין מבי די וואלסטע-פערזאנלעכע.

[illegible][illegible]

הבנים ערב ראש השנה פנומאן ווען
לען אויפ'ן וואגשט פון מיליטערשטע
באנערט פון לאנדער באזונדער הרב
ה. ז. באנדלשטאם בעפונעם ווערען אלץ
דינשט וועלכער פון לאנדער גארטליכן
פון מלוצין ראש השנה 12 בנובמבער
אפער די וועלכער, וועלכע באפונען יום
טוב אין לאנד, ווערן גענומען גע-
ווארען פאפציעלע בערער אין פאל-
שער שווארץ. אין סייגאנא, אויף
עילאנא (10 פלעצער), אין אוילמער
שטאט (20 פלעצער) אין ווילנער שטא-
ט (12 פלעצער). אלץ אויפרייס באזונדער

בזרועות-העיסע פון סיי

ווארשא (מקצפה). אין הענטען
„ראבאטניק“ ווערן געבארט פֿאַלענדע
סעמינאַרעלע קלאנגען מכה דעם
פֿאַרשטענדעדיגן בזרועות-העיסע פֿון
סיום:

(1) די סעמינע וועט הייבן אויף דער
ערשטער זינגנאָפֿעלענגע ווערען אויף
אזערש, ד. ה. ביזן 30. אקטאָבער.

(2) פֿאַרן פֿאַנגען די סעמינע וועלען

Cukwand ארשאיוער אַרקעסטער

[illegible]

Erna Sade, Leo Niako

וילען ארום מאלען דעם פלעקער-בוגער.
געדענע האט לארד טעטיג ערקלערט, אז
דער דעמאלט פראנצויזישער סכסוך וואלט
אומאומאזאגלייך געקווינדט געווארען, ווען
בונדז צוויי וואלטען געשטימט וואנד
פאליטיש איהרן פלעקער-בוגער. דער דע-
קלאט פאן אימפאליצאן האט געקערט ווע-
גען דעם גיימארגעקומט אז פערלענגערען
די פערזאנלעכע וואו וועגן אז אהרעס
שאפטלעכע צוזאמענגעפאלט פאן אלע
מאנאט.

ל'א'רד ס'סיל. רער רעדנער איז שטארק
ארויסגעדרעמען גענען די משגיחים ווא

דער שווער-געטראפענער פאמיליע ווייסנארט
 צוליב'ן שראגשען טויט פון אונזער ליבען אונזערעליכען חבר
 נ"ע יצחק
 דריקען מיר אויס אונזער שיטטעטן מיטגעפיהל
 די ציטליטען-טעקעציע פון י. ט. ט. פ.
 „הכח“ איז לאדן.

א"י צו בעהומעו ב"י

מ. האפערן שני ה' 8-11 טער דיסטאפאד 8
 (קאנסטאנטינער)

18-ער ציהונגס-טאג פון דער 5-ער קלאס

50.000 zł. nr. 154409.	89 347 473 74 621 88 841 986 19069	569 641 706 920 37100 8 36 42 200 23	75 82 148 72 307 432 59 536 59 877	47 429 37 505 30 39 634 827 37 44
15.000 zł. nr. 49914.	282 457 58 589 629 44 81 711 67 89	28 565 762 63 944 58356 560 67 93	93052 221 57 849 448 562 77 98 618 29	128063 74 216 77 90 555 422 39 658
5.000 zł. nr. 18459 53113	887 20131 95 206 466 87 88 530 700	643 74 86 742 84 912 59 58005 43 333	739 94048 61 113 24 45 217 465 549	61 789 814 28 51 73 12901 81 89 116
54084.	36 53 21031 167 77 29 217 82 305 24	99 406 10 86 671 760 903 9 92	623 838 95018 36 46 156 234 323 406	36 288 300 33 50 54 73 665 703
2.000 zł. nr. 35802.	616 19 30 700 65 858 57 96 957 92	60122 83 268 69 423 506 15 53 69	62 759 855 64 95 948 90 00014 30 619	619 953 130053 81 116 93 90 232 41
2.000 zł. nr. 1742 7433	22057 61 96 252 55 82 542 660 61 87	622 35 47 58 725 42 806 950 56 77	571 70 29 235 41 80 309 54 414 60	340 40 65 81 468 145 6 3 45 61 847
0065 27250 51970 73260 7413	711 26 937 82 95 23949 99 104 51 276	61085 93 111 93 212 349 69 98 424	151 66 69 700 97062 135 99 201 21 78	54 73 86 94 990 131175 283 431 511
4892 80296 81548 82241 82606	498 500 25 614 736 63 832 83 24024	569 783 819 82082 189 319 52 777 854	321 96 463 91 514 17 21 48 605 45 62	62 85 631 725 813 47 132057 69 76
5154 88061 160716 107901	49 129 522 360 91 411 573 793 804 6	962 63011 182 346 445 721 98 801 14	710 96 951 98109 78 266 540 742 76	137 99 203 8 383 84 89 553 57 72 602
17624 110439 113377 121410	40 90 907 25066 141 73 272 343 418	29 915 50 96 64010 28 186 396 566	635 71 834 962 10125 57 91 104 36	52 56 84 87 718 71 897 992 133050
23681 129295 129594 130320	509 49 79 612 19 57 733 41 67 846 81	641 725 59 667 65076 112 255 501 51	853 84 325 91 10036 44 75 402 555	157 61 337 65 454 533 44 71 626 65
46745 149029.	908 26055 69 220 336 42 471 587 674	665 744 10 830 63 78 89 940 66097	603 71 834 962 10125 57 91 104 36	86 735 44 54 61 873 918 91 134038 44
1.000 zł. nr. 21831 44266	789 853 95 926 99 27029 57 66 85 146	328 281 324 413 80 647 91 92 702	635 71 834 962 10125 57 91 104 36	57 170 311 66 68 418 85 501 14 27
7409 65096 72002 80500 84101	60 67 220 454 66 594 608 66 86 792	37 78 999 67011 30 93 296 437 588	660 935 102080 81 430 35 75 25 597	679 83 903 5 135095 145 50 343 90
01278 101513 104223 105856	865 976 28004 50 56 132 54 262 74 88	652 41 70 52 82 804 901 82 68098	760 30 785 800 932 95 103037 95 124	460 60 512 97 664 75 95 897 905 75
06625 113900 121663 126195	95 315 478 534 48 610 19 40 92 800	212 66 86 307 72 409 47 504 725 89	43 66 213 73 76 300 79 449 50 541	136024 144 68 218 72 304 96 420 549
34134 136257 140836 143429	50 913 14 29043 108 325 497 507 780	836 37 67 917 33 69102 25 84 252 70	659 64 85 745 52 71 81 949 104036 37	67 91 601 7 43 896 907 27 68 137002
46482 150103 152065 152468	808 76 82	76 17 378 425 559 71 780 95 891 951	94 149 92 223 72 337 52 440 46 518	29 75 99 11 41 96 89 208 58 352 61
53229 154016 157924.	30018 69 152 305 503 729 36 39 87	70161 201 341 94 410 66 92 565 94	31 59 609 34 35 105043 63 53 927 64	91 425 519 26 690 779 89 853 70 93
'11 67 96 278 457 525 82 93 663 80	849 53 929 97 31163 279 307 36 540	615 54 83 800 8 46 92 997 71115 57	99 122 63 61 60 302 58 67 74 562 69	9307 62 68 138056 534 36 606 63 926
79 84 878 954 1186 87 217 25 324 44	648 88 700 50 75 32243 64 322 75 605	85 463 80 520 618 21 25 60 61 803 28	86 904 87 719 83 934 106147 210 326	130863 152 228 90 07 384 431 529 659
49 51 96 627 75 85 99 730 51 79 975	716 818 67 33013 58 64 104 7 34 205	72078 136 203 40 66 323 53 466 523	41 460 605 39 893 902 25 5 107120 24	71 701 72 82 875 987 140172 211 341
09 20 94 97 189 208 74 301 29 47	27 37 73 80 479 544 67 72 34055 82	610 45 885 919 33 79 73025 39 63 91	423 83 83 586 94 655 793 81 17 96	57 94 683 710 12 14 37 69 803 36 54
79 51 75 634 98 784 88 963 2023	104 42 207 16 701 56 66 98 817 71	183 239 98 324 42 455 709 865 74074	108010 35 66 91 355 489 509 52 77 90	97 141126 213 19 429 90 549 50 97
60 420 31 518 604 83 766 99 857 91	35012 26 58 122 36 292 390 425 500	111 207 96 312 83 546 622 731 88 816	701 859 10905 56 69 72 203 42 92	775 828 31 79 84 940 74 142016 204
068 91 129 281 312 414 21 88 657 86	642 721 871 36274 365 409 16 50 555	75012 27 40 54 128 34 275 416 67 70	92 815 69 905 57 110074 167 318 48	54 92 314 42 564 645 75 752 59 41
84 849 951 77 5073 77 174 84 225	67 633 62 91 75174 76 86 818 95 37078	537 637 81 532 76011 28 31 144 78	53 634 608 22 769 92 841 11027 131	36 931 143020 10 45 47 320 31 41 431
06 91 82 604 12 96 751 815 0015 57	113 85 202 33 403 75 524 46 92 630	350 62 81 477 511 642 54 964 85 77085	35 32 226 35 80 419 528 33 605 750	35 431 35 40 506 630 824 40 934
4 189 202 76 500 61 447 572 616 17	50 706 820 959 88 93 83031 99 134	102 83 238 46 67 352 400 3 6 510 654	94 149 92 223 72 337 52 440 46 518	144081 61 131 321 27 78 493 595 707
30 733 41 44 94 818 72 7024 119	228 47 51 350 405 572 89 623 79 706	97 750 52 96 805 11 18 78 94 941	31 59 609 34 35 105043 63 53 927 64	70 87 860 92 998 145026 120 24 212
6 57 329 95 344 92 512 19 20 742	419 92 960 39019 47 99 147 213 24 368	78043 98 116 33 382 498 531 629 48	337 50 66 404 750 362 97 98 907 45	26 303 588 683 96 936 54 79 37 146228
55 8049 195 267 562 716 40 813 9025	22 63 606 43 756 933 51 40014 86	72 733 63 913 51 89 79005 41 135 49	70 7 113042 64 172 244 59 452 81 85	320 497 518 56 78 656 729 32 49 8028
87 334 471 589 626 720 58 73 10046	147 60 224 51 93 301 91 471 598 86	276 369 82 466 77 502 603 69 79 945	532 63 82 642 727 33 57 841 925 61	14 83 911 47 147050 299 346 452 57
9 153 209 33 80 328 59 446 580 677	41064 90 111 382 502 72 793 814 78	85 873 940 80006 18 33 52 81 109 42	114003 24 41 49 313 21 53 471 73 523	545 72 87 641 59 787 868 950 75
75 612 91 781 814 996 12331 458	904 42029 87 380 479 549 926 43058	71 85 85 232 364 70 521 77 620 710	620 46 73 75 981 115107 73 216 66 76	148011 81 103 7 53 69 213 46 64 384
5 773 867 13080 246 300 25 29 438	63 172 99 287 420 29 79 323 26 67	816 957 61 81379 429 74 90 685 752	332 53 59 61 97 695 703 24 882 967	497 524 26 38 630 55 58 741 57 854
71 75 79 683 799 917 22 14026 123	563 69 85 97 715 85 846 903 44018	64 830 67 927 39 82054 84 167 86 92	116071 154 210 31 49 53 325 87 94	81 149127 37 82 376 433 977 853 89
0 94 247 91 330 46 53 615 31 98	173 73 84 202 398 419 522 601 37 708	209 21 417 67 86 551 57 89 603 42 97	454 552 756 822 940 117024 39 60 61	
5024 42 57 59 61 103 210 55 368 430	805 81 45408 62 530 52 624 717 78	870 75 83186 270 72 79 390 451 90 92	85 136 74 396 717 84 812 30 50 80 93	
6 335 71 602 12 71 946 52 16127 70	853 940 46040 47 58 97 736 275 508	554 86 93 720 70 809 45 67 933	919 25 118010 30 145 327 321 55 469	
02 360 68 49 401 20 506 30 66 68	37 631 709 20 82609 69 47028 120	84003 80 134 39 217 31 38 59 302 8	89 506 27 50 608 30 56 702 78 815 65	150011 263 64 339 501 923 151087
89 720 59 87 813 951 59 17062 93	70 79 377 415 54 656 64 714 810 48022	85 417 71 80 553 76 629 708 42 43 67	75 911 119105 30 79 94 200 9 64 388	181 307 991 659 75 83 87 152012 115
72 320 453 606 56 778 18105 22 237	31 82 160 528 309 57 549 619 727 48	802 45 85012 59 180 210 301 99 633	407 62 64 516 618 714 919 12009 78	205 300 5 83 467 10 679 708 837 83
	146 219 567 961 706 705 89 86 5004	34 753 843 79 99 86080 82 110 84 214	80 156 224 358 93 428 541 96 98 633	957 153007 156 68 536 77 887 984 88
	549 51010 56 105 30 41 45 303 47 54	324 26 476 514 20 90 646 54 737 57	33 701 15 67 85 837 920 99 121126	154500 80 141 90 621 75 720 34 47 71
	311 440 83 93 547 63 84 629 782 91	966 87123 25 59 323 97 587 608 26 92	442 51 81 87 99 600 9 20 43 90 722	89 802 35 942 155040 49 98 239 85 95
	94 815 955 32009 43 234 368 620 49	721 32 76 448 75 906 35 88041 63 145	378 408 25 32 42 73 583 95 673 767	99 378 405 39 51 33 60 74 767 998
	53 64 959 65 53051 71 167 68 83 257	80 304 98 401 7 60 533 67 25 50 713	41 8 86 818 12004 53 83 108 207 21	156165 65 204 23 61 548 99 462 99
	329 33 49 402 28 76 97 506 59 753 64	59 851 949 54 75 90 89025 181 5 284	378 408 25 32 42 73 583 95 673 767	505 667 767 93 95 853 157063 136 69
	88 823 33 44 61 62 957 61 54035 63	353 418 58 89 92 504 732 821 65 75	496 933 903 123077 128 88 273 362 66	72 203 16 52 78 98 380 402 524 4
	178 203 342 85 436 660 87 7708 17 67	90125 51 283 537 647 703 17 25 28	1 483 53 604 17 720 52 64 997 124000	627 706 15 52 32 904 85 158029 39 97
	74 801 937 55100 93 270 330 82 142	56 60 81 839 47 246 91003 24 26 63	123 79 216 370 326 47 53 546 605 29	128 40 292 354 471 302 60 686 88
	572 663 715 17 853 91 99 924 56010	97 168 77 82 213 43 360 92 465 51	756 94 847 125056 61 102 201 55 388	912 37 39 159174 208 27 341 67 83 90
	42 208 32 35 47 68 372 430 59 67 87	73 74 85 648 733 53 908 16 18 20404	92 145 95 265 318 28 562 83 98 680	408 26 528 83 92 954 57
			68 87 753 982 120710 106 273 97 360	

פאר פאפער שטעהט און
דינסט פון די יידען...

[illegible]

שיקאנירמ יודעו

האבנו אין די חזקע יודישע קרונע
אויסגעדרוקט די יודע, אז די ליטווישע
ענדונג וועט העלפן גיטש ערלויב
צו די פאלישע יודען אויפצוגעבן דעם
אומגעקערט די קעניג, ווי וואס פלעגן
עס זיין יאדערעווארדיק, פרי צו פונעמען
די פון ווערט דריטן פאר ליטא אויפן
יאדערעווארדיק.

Dr
F. Klozenberg
powrócił

די קאלעמסער
פון דער מילישער מלוכה-לאטערי
ר. ברייטשטיין
לאדזש מיטעריקאדער 14
ווינט אלע איהרע קינדער
א בתיבה וחתימה טובה

לאדזער טאגעבלאט

דער רעדאקטאָר נעמט אַן 6 פּון ביז 7 אין אָווענד
נישט בעשטעלעט מאָנסקרייטען ווערען נישט צוריקגעשיקט

ישראל קאהאן

[illegible]

אין זיין וואלונג אין ווען איז גע- | ווי בעקאנט, איז דער פראצעס פאר-

וּמִתְרַבֵּעַ אִין דער האַפּטבאָרגאָס ד"ר
בֶּקאַ אױרנדינשטעק, דער בּוֹקאַטער
עצרהײַדעגן מן עֲלִילֹת־דֵם מַרְצָעס
פּאַפּאַלד הלונער.

ד"ר אױרנדינשטעק איז געווען איי-
ער פון די פּאַפּולירטעס אַדווקאַטען
פון פּערט'דיגער און שטעטלעך קעטנ-
טורג אין בעהמען, ער איז געוועזן אַ
טרוענליכער מיינדיג פון איצטיגען פרע-
זידענט פון טשעכאָסלאַוואַקיען מאַסאַרע
און ווען עס איז געקומען דער בעקא-
טער בליבלע מַרְצָעס קעגן לַפּאַפּאַלד
הלונער - פאר 2 יאָר - איז דער
אױרנדינשטעק אױפגעטרעטען אַלס
דער מַרְטִירֵיגער פון הלונער אין
וויסען מַרְצָעס.

זײַ אױפגאַבע איז געווען אַ שווער.
איינציגער, וואָס האָט איהם גע-
אַלמען אין דעם מַרְצָעס אַלס מִיט-
געפער איז געווען דער דעמאָלטיגער
מַרְטִירֵיגער מאַסאַרע, היינט מרענדינעט
טשעכאָסלאַוואַקיע.

1911 יאָר.

די ווירקליכקייט האט אין פערלוק
 פערצאנגענעם יאָהר ללאַך און דאָס
 יד נאָוועז, און אויב הימלעך וויל אומ-
 דענקן זייער פאליטישע געבער פליין
 אַלס פאליטישע שונאים, וויל ער זי-
 און אומפערקענט דאָס: ערשטענס —
 אַלס פאליטישע שונאים, צווייטענס —

[illegible]

נישט קרענדיג קען ווירטשאפט
 דער דער ווירט, וועלכע איז עקסטרעם
 ווייטערן די פייגער איז דער נאכציע
 ערמאגליכט דעם, וואס נעמט אן
 ערמאגליכט דעם, וואס נעמט אן
 נישט קרענדיג קען ווירטשאפט
 דער דער ווירט, וועלכע איז עקסטרעם
 ווייטערן די פייגער איז דער נאכציע
 ערמאגליכט דעם, וואס נעמט אן
 ערמאגליכט דעם, וואס נעמט אן

[illegible][illegible]

די שרעקליכע לאנג פון דיימשישע יודענ'ס אויפ'ן שוועל פון נייעם יאהר

(ר.ש.השנה-א'בערזינט) —:— פון ב. סמאליאר

וְאֵם וּמֵם דָּאָם נֵעֵם יֵאָהֵר בְּרַעֲנֵק
 עֵם דִּמְשֵׁשׁ יִדְעֵנִסְוּ.
 שׁוֹעֵר זֶעֶם הָצֵעַן אִיִּם נִנְעֵם. דָּאָם
 סִסְטֵם, וְאֵם מֵעַן קֵעַן תִּאָּפֵעַן אִיִּם, אִזִּי
 וְאִזִּי זֶעֶם דִּי יִדְעֵשׁ לִכְעֵם אִזִּי דִּמְשֵׁשׁ
 עֵד אִיִּם נֵעֵם יֵאָהֵר נִיִּשׁ עֲרֵנְקָה
 רִעֵזִי. אִיִּם בִּסְסֵר מֵעַן מֵעַן זִיכְרֵם

[illegible]

ער מײַסטער פון נײַעם ראמאן
 רעד צעהנדליג יאָהר וועגן אַזעלע
 נעם ס׳איז נעשטערען וואָס — די מעכ-
 נעסץ פֿאַרשטעלען נאָן
 ס׳פאָר אַרײַנשן אַרומנרדן.
 אַ שרעבער מיט אַ וועלט־מאָנען, אַ
 ספּעקל פֿאַר אמת און נעגלעכטמאָנען,
 אַס וועט פֿאַר זײַן געטמינען פֿאַר די
 ע. אַפֿינעלעכע און בערשטענע
 נעשטעם — דאָס אַלץ האָט מײַן זײַ-
 נעסעקעלעס וואָס.
 ער איז געבוירען געוואָרען אין פֿאַרזײ-
 92 יאָהר צוריק, און האָט זײַן דאָס
 פֿאַרלירען בעקעמקען דורך פֿלעס און
 דאָס לעבעדיגע און שטודירעדיגע
 אַויסלעך זײַן גאַנצען לעבן. ער איז
 געווענלעכע און דער שולע פֿאַר אַ
 פֿאַרשטעלען מיט אַ געווענלעכע אַרײַ-
 אַויף די גאַנצע פֿאַר פֿאַרזײ. דאָס לע-
 פֿאַר די פֿאַסען, און דאָס געווענלעכע
 פֿאַרלירען געשען און דאָס וועלט
 האָט ער געקענט פֿאַר זײַן אַנזע-
 ענדיגן און געווענלעכע אַרײַ-

...

[illegible][illegible]

[illegible]

לעצן טראַקטן פֿערעקענטליכס אינעם
די צוועטע קלעבס פֿון זיין מאָנעטעסל
זעקס, דו זעכטעס פֿון דער רוסישע
דעוואַנציע“

פֿון די צוונט טעלען פֿון אָס דער
זיין סעך אַרבעט אין דער צווייטער זי-
גער דער אינזערעטאָס סעך און זי-
גער זי. זינטער. ווי דער פֿערשטער האָט זי
נישט פֿערקעניגט און נעמאָס זי שפּאַ-
רערויג דער האָט נישט געזעהט זיין, האָט
ער זיין דער נעפֿהילט נעצוואַנגען זי
צווייטע קלעבס צו אַלעס און נאָך
סעך, ווי דער האָט אין ענליכע פֿאַר-
אין עס אין אַדאָי קיין וואַנערד
גיטש. אין צווייטעס טעל פֿון זיין אַד-
פֿונט פֿערקעניגט זיין טראַקטן מיט דער
שירענונג פֿון קאַפּאַלעלען פֿאַרזעס,
וואָס האָט געפֿערט צום זיין פֿון זי
פֿאַרשטיינעט, וואָס דאָס געפֿאַרעט צו
דער פֿאַרזעסאָנישער דיספּאָזיט, וועלכע
וועט פֿאַר, און צווייטעס דער חלומיגער
יאָהר, פֿערען פֿאַרזעסאָניש יאָהר פֿון אַד-
דאָס

או אָם דער געשעקעניש, איז איהר
 געוועזענע, איז דעם שטעלען זיך דעם
 גרויסע ציל און אז דער אויספאל
 זינגען פון אַלע אויסגעדרייטענישע
 שטעלען האט דאסצו אַלעם געשפילט
 פון פון דער גאר שטעטע ראטע. דאָר
 זי מיר האבען עס שוין געזעהן איז
 געשען באַרד פון זיין „געשפילט“ צו
 געבן זיך דער צווייטער באַרד אויס מיר
 זי מעגלעכע פרייטקייטענישע, דאָ, איז
 צווייטער באַרד, איז עס שטעלען גאָר
 שווערע אַנגעקומענע, צו שידערהן אַזעל
 פון דערמאָדע דראַסעס איז דער מענטש
 זיכער געוועזען, וואס מען איז אַלע
 דאָ היינט-שטעלע, פֿאַרדעם נישט גאָר
 דאָרפֿט שטעלענעס און פאַרזיכערע
 וועלט-פֿאַרזיכערע און זיין צוגלייכערע
 גאָר אויך דערמאָדע צושטעלענע
 צו דאָ אַלע, דערמאָדע אַרבעט איז
 אַלעם נאָך צו זיין.
 דעם איז אַלעם דאָסצו פֿאַרשטענע
 זיין געשאַפֿען, איז צווייטער טיפֿל
 דעם איז אַלעם דאָסצו פֿאַרשטענע

פ"ד
בז-ציון גרינבוים

דער אטמער וואלפארדזשער ז"ל האט
געהאט א מנהג צו דאנענען יעדעס מאָ-
מס וואו ער ווערערן מ'זי. ער פלעגט
דאנענען אביסלע שטעטער נאָל'ו געזאגט
מ'האט מיט אים דער האט שוין גענוג
דערצו זינען אויס ערוואלטען עשר-
מיליארן, וועלכע ער פלעגט אויך זאגן
נען תהילים.

ר' בעריש'ל וואלפארדזשער איז געווען
הער רבי פון פראנקסאן יודען. עסער, א
פאטער ער אהן איז געווען א גרויסער
למדה, האט ער פאָרן געטען ליב ער האט
זיך פארשט צו זיין פאטער און גראד ווען
מ'האט פון זייערע חסידים, וואס האט
גישט אונז געקענט, ווי זאגט א קאפא-
טעל תהילים, פלעגט ער אהן אויך זיין
ווען מ'האט זיך אונטעקעמטען מיט זיין
מיט און נאָרן נעשטאט אפגען.

פֿרֿי אַרבעטלעך אַרבעט געבליבן און
 נעמט שטענדיקער, שטענדיקער און
 פֿערווירטער, און אזוי גאנץ עס נע
 האט ר' בעריש'ל אָפֿגעשטער.
 אונזער האָר די מתפללים פֿאַר אַ
 דאָס אָפֿגעשטער'נס מיט און געווען
 אַבא פֿונשטענדיקער, אַבא און געווען
 אַרבייטער, חסיד, און גענומען וואָס
 אַרבעט און געלערנט און דער רבי פֿלעגט
 זעהן שטענדיק מקרב זיין.
 ווייל הוים, אונזערע און ראש חודש
 אַרבעט, ווען דער שמש און צוגענומען
 זיין אַבא, איהם דאָס פֿערווירטער
 מיט, דאָס זיין אַבא, דאָס זיין אַבא
 נעמט שמש און שטענדיק און אַרבעט
 מיט, און פֿון אַרבעט חסיד און און
 פֿון געשטראַל, שטענדיק און אַרבעט
 מיט, מיט וועלכען עס דאָסגעט דער
 ר' בעריש'ל...
 דערשטער און ענטפֿער, און דער

שמשם בספרך דע צווישן געווארן
ער האט אנגעהויבן מענען מיט
אבא'ן:
— ס'טעמט הויכע, אויך, אבא
עם א הומא, אז וואס זענען מיר אפֿע
נאך א אבא האט ער פֿון גארניש
נישט געוואלט הערען אז געטענהט
איז לי, שוין דור אפֿערע צום מנהל
אז דער שמש אגעזאגעט צום רבי
אז אים דערגעלחט דן, משה, האָ
איהם אַ בערזיש שאַרף אַנגעקוקט אַ
אָן געפֿאָר:
— שטענען נישט אַ אבא'ן, שלם
אז ער וויל נישט, מסתמא דאָרף מן

[illegible]

דער ס'ויל אלץ געשיצט זיין
וון קעלט און פראסט, מוז זיך
לייך הענדען צום דיפלעאנג-
ערהרגען קירזשנער - מייסטער

עלמערז! פארשרייב איצער קינדער און חור. תורה ודת
וויס ווערט בעלייגט גרויס עכט אויף די ערציהונג
און דרך-אויפגאב אויפגעהאנג און אן ווערט געלערנט דורך מעמדים
פעצאליסטען תורה ודור און אן אלעס. וועט א יידיש קינד
לויף צו וויסן. קינדער פון 4 ביז 8 יאהר ווערן אהיימגעפירט דורך
א נעכטיגסטען מענטש. צוליב קיינס דת-ה-שרייף.

Zakłady Włókiennicze

KAROL T. BUHLÉ w ŁODZI, Spółka Akcyjna

instnieją od roku 1897. Zatrudniają około 1500 robotników.

Biuro i Fabryka:
Łódź, ul. Hipoteczna № 7/9
Telefon 195-44Adres telegraficzny: KATEBU—ŁÓDŹ.
Skrzynka pocztowa Nr. 6.Przedziałnia cienka:
Łódź, ul. Dąbrowska № 21
Telefon 160-37

Oddziały: przedziałnia cienkoprzędna, tkalnia, farbiarnia, drukarnia, bielnik, wykończalnia

Wyrabiają towary: bawełniane, satynę i Adrię czarną, Genua-plusz, rypsy kolorowe, batysty, nansook, liberty gładki i drukowany, sportowe koszulowe drukowane, panamę, flanelę, Damasee obrusowe i roletowe, materiały ze sztucznym jedwabiem i jedwabie naturalne drukowane.

גרעסטער, עלעגאנטסטער, אבער דער ביליגסטער אויסוואהל פון
מעביל - בעקומט מען נאר ביי
I. Nasielski 9 פערטריכאווער 9
מעלעפאן 117-09

אין עמפעחל די שטחסטע, שלאף-צימער, עס-צימער, קאפינעט, קיכען-מעביל, איינצעלנע שטיק צו די ביליגסטע פרייען.

פון די נייסטע אויסלענדישע פאסאנען
צום הערסט-און ווינטער-סעזאן

עדעגאנטסטע דאמע-און הערע-שיד

האט זיך איבער-ציגט, אז די

L. FRIEDLAND, Łódź 15 Cegielniana 15
telefon 171-41אכטונג, סענסאציע! עס איז אנגעקומען א מאדערנסע הערע-שיד
Original Good-Year Welt צום פרייז פון 22.80 זל.גרעסטע מאך איך פאקאט, אז מייך האט איר איבערגעטראגען געווען
אין דער מאדע-און
SRÓDMIEJSKA № 54 m. besser telef. 205-70אין דער גרויסער פרייען די נייסטע פאסאנען
עס-צימער, קאפינעט, שלאף-צימער, איינצעלנע שטיק צו די ביליגסטע פרייען

Najlepsze i najwydatniejsze jest perfumowane mydło „ROBOTNIK”

הערע-שיד פון 24 זל
דאמע-שיד פון 20 זל
קינדער-שיד פון 8 זלפון די נייסטע אויסלענדישע פאסאנען
צום הערסט-און ווינטער-סעזאן
בעקומט מען נאר ביי מיראלע ווייסע עדעגאנטסטע דאמע-און הערע-שיד
דאס די

I. GRÜNBERG, Łódź, 6 Śródmiejska 6

עפנונג פון סעזאן היינט ר. וועלאציע-פערמייער!
ענדליך פון היינט אויסן עקאן א פילם, וואס איז געווארען די
גרעסטע קינע-סענסאציע, וואס שטייגט איבער אלץ פון ביז אהער
אין דער הויפט ראלע: דער געניעלער ארטיסט Frederic March און די פארטנערק Mirjam Hopkins דער שוין פון דאמאטישער שאטנע, עמאציעס און טעכניק. נישט קוקנדיג אויף
די גרויסע קאסטען זענען די פרייען נישט פיייער, פאסאנען און אן הנחה בילעטען נישט גילטיג ביזן 26 ד. ה. אויסגען פראגראם: קלאג פילם צייכען גראטעס און פילם קאטאלאגיסטעןדאנערשטאג דעם 29-טען סעפטעמבער, ד. י. די
ערע פאנאנגס-פערעמיערע-א. נ. „טיפ-טאפ”
אנסאבל - די הויפט-ארטיסטען פון די ווארשאווער טעאטער.מאדערן
קובע-ע-מעביל
אין קינדער-צימער
עמפעחלט די בעקאנטע פירמע
SZ. DZIECIARSKI
פיעטריכאווער 16 (אין הויף)
צו נירנבע פרייעןווינש-קארטען
פון 50 גראשען
אין דרוקעריי פון פ. ארבער, לאדו
פאלדניאווא 29Zatwierdzone przez Ministerstwo W. R. i O. P.
„Kursy Fortepianowe”
Heleny Aronson - Winnikowowej, absolwentki
konserwatorium paryskiego (Lazar Levy-Cortot)
pod kier. art. prof. Józefa Tarczyńskiego.
Klasy: fortepian, solfeggio, zasady i inne przedmioty. Sol-
fegio podług najnowszej metody prof. R. Thibergea
(konserwatorium paryskie).
Specjalne komplety dla dzieci od lat 5. Zapisy przyjmuje kancelaria
kursów przy ulicy Siejkiwicza 53, tel. 184-07, w g. od 1—12 i 4—5אמבילגסטען און רעילסטען הילף
מעמאל-בעטן, מאטראצן אלערארט
קינדער-וועגעלעך
אין א גרויסען אויסוואהל ווישטאטש קעס
איינקאסטעס, פער-בסטאטשעס Per fekt
א. ד. גל. ביי דער עלסטער פירמע
J. B. WOŁKOWYSKI
עקוויטירט פון 1896 פאבריק-לאגער
ŁÓDŹ, NARUTOWICZA 11, TEL. 137-70.